

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Agder
v/klagenemnda
Postboks 422
4604 Kristiansand

Bergen, 18.04.2024
Deres ref.: 22/07674 (155/22)
Vår ref.: 24/00828 (63/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13(1), jf. fv1. § 13(1)

SAK NR. 63/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder, heretter UiA, i sak 155/22 som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 02.03.2023, der vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 02.03.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/03678 (63/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert av advokatfullmektig Rolf Olsen ved den forrige behandlingen av saken. Klageren hadde opptak til [REDACTED] i [REDACTED] fra [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved bruk av ulovlig hjelpemiddel under skriftlig skoleeksamen i [REDACTED], våren 2022. Vurderingsgrunlaget i emnet er en [REDACTED] skoleeksamen.

Ved eksamen i [REDACTED] var det tillatt å bruke Lovdata i eksamensmodus som hjelpemiddel. Når studentene skriver inn referanser i Lovdata kan de umiddelbart få avklart om referansen er godkjent til eksamen, jf. melding om mulig fusk. Flere studenter har funnet at de kan omgå Lovdatas eksamenskontroll ved å skrive fritekst etter lovlig referanse. Som følge av dette ble de utfyllende regler om hjelpemidler ved [REDACTED], slik at det ikke lenger var tillatt med fritekst etter henvisninger i eksamensmodus, jf. eksamensreglementet [REDACTED]. Det nye eksamensreglementet ble sendt til alle [REDACTED] i [REDACTED] i epost [REDACTED] og det ble lagt ut informasjon om dette i klagerens læringsplattform.

Dagen etter avholdt eksamen bestilte faglærer en rapport fra Lovdata for eksamen i [REDACTED] hvor rapporten viser samtlige innarbeidelser gjort i Lovdata hos den enkelte student. Det ble funnet innarbeidelser i klagerens Lovdata som strider mot reglementet for innarbeidelser under eksamen. Faglærer uttaler 14.06.2022 at det er funnet seks tilfeller av fritekst etter lovlig referanse som anses å berøre det faglige innholdet i [REDACTED]. Blant annet har klageren skrevet [REDACTED] etter lovlig referanse til [REDACTED]. Videre har klageren skrevet [REDACTED] som er relevant med hensyn til det [REDACTED]. I saksfremlegget 02.09.2022 er det gitt en oversikt over 17 innarbeidelser i Lovdata som berører det faglige innholdet i emnet.

Klagerens advokat innga uttalelse i saken 08.08.2022. Advokaten anfører at det foreligger brudd på eksamensreglementet og at klageren har opptrådt grovt uaktsomt. Klageren forklarer at h[un] har skrevet egne notater i eksamensmodusen i Lovdata, hvor intensjonen var å ta dette ut når h[un] var ferdig forberedt til eksamen. Grunnet stresset i forkant av eksamen har klageren glemt dette, og det foreligger derfor ikke en uaktsom handling fra klagerens sin side. Det er ikke holdepunkter for at fuskehandlingen er bevisst utført. Klageren har ikke oppnådd noen nevneverdig fordel i referansene. Advokaten viser til at klageren grunnet personlige utfordringer er [REDACTED] sitt og UIA har [REDACTED]. En utestengelse vil medføre at klageren ikke får fullført sin [REDACTED] og vil måtte påbegynne graden på nytt [REDACTED]. En utestengelse vil derfor kunne få konsekvenser utover den eventuelle utestengelsesperioden som klagenemnda fastsetter.

Klagenemnda ved UIA behandlet saken i møte 28.09.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig under skoleeksamen i [REDACTED]. Klagenemnda mente at det var en påregnelig følge av fuskehandlingen at klageren blir forsinket i sitt studieløp. Nemnda viste til at de hadde vært i kontakt med studieavdelingen som bekreftet at det vil være vanskelig å fullføre til normert tid etter utestengelsen grunnet [REDACTED]. Nemnda fant det godtgjort at klageren hadde et ulovlig hjelpemiddel tilgjengelig under eksamen, og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semester, nærmere bestemt høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023.

Klagerens advokat påklagde vedtaket 20.10.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det vises til at klageren har fått kjennskap til at flere studenter som har hatt slike innarbeidelser under den aktuelle eksamen, og at det fremstår vilkårlig hvem som er mistenkt for fusk. Advokaten ber om at reaksjonen begrenses til ett semester med utestengelse, og det vises til at klageren vil bli [REDACTED] forsinket i sin utdanning.

Klagenemndas leder vurderte klagen 24.10.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 4-7 første ledd litra b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot. prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd litra b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen er omfattet av bestemmelsen.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd litra b.

Objektivt vilkår

Felles klagenemnd har funnet det bevist at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt i denne saken, jf. uhl. § 4-7 første ledd litra b.

Når det gjelder fuskebegrepet har departementet uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp.nr. 40 (2001-2002), under punkt 12.1.10 på side 54:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 (2) hva som skal anses som fusk:

....

«Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp til eksamen (jf. § 1), regnes bl. A.:

- Å ha ulovlige hjelpemidler»

.....

I reglementet vedrørende lovlige innarbeidelser i Lovdata, fremgår det følgende av pkt. 1.3.2:

...

«Referanser: Lovlige referanser skrives i tilpasset referansefelt. Det er tillatt å skrive referanser også til hjelpemidler og rettskilder som ikke er tillatt på den aktuelle eksamen. Referansen blir aktiv lenke bare der det vises til et tillatt hjelpemiddel. Det er ikke tillatt å skrive annen tekst enn referanser til øvrige

rettskilder i referansefeltet. Fritekst eller lovlig referanse vil kunne anses som fusk eller forsøk på fusk, jf. universitetshøgskoleloven § 4-7 nr. 1 bokstav b.»

...

Videre fremgår det av eksamensbesvarelsen i [REDAKTERT]:

...

« Fritekst etter henvisninger i Lovdata i eksamensmodus er IKKE tillat på eksamen. Se vedlagt eksamensreglement av [REDAKTERT].»

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på at klageren hadde ulovlige merknader innarbeidet i Lovdata (eksamensmodus) som var synlige under eksamen, jf. vurdering av fagansvarlig (udatert), saksfremlegg 05.09.2022 og rapport fra Lovdata. Nemnda viser til at klageren hadde 17 merknader som bestod av fritekst, herunder stikkord, forklaringer og huskelister. Merknadene var skrevet med tillatte henvisningsmerknader i starten av merknaden, og friteksten var skrevet med mellomrom mellom hver bokstav. Som eksempel på dette viser nemnda til at klageren skrevet [REDAKTERT] og at dette sikter til en [REDAKTERT]. Det fremgår av eksamensreglementet at merknader som består av fritekst ikke var tillatt på eksamen.

Nemnda viser til anførselene fra klagerens advokat hvor det fremgår at klageren ikke har oppnådd noen nevneverdig fordel i referansene. Nemnda vurderer at dette ikke får betydning for vurderingen da det avgjørende er at klageren hadde den ulovlige henvisningen tilgjengelig under skoleeksamen.

Videre har klageren merket seg at anførselene fra klagerens advokat om at henvisningene var en del av forberedelser til eksamen, og at h[un] på grunn av stress glemte å fjerne de. Nemnda vurderer at klagerens forglemmelser ikke får betydning for vurderingen.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren gjennom sine innarbeidede merknader i fritekst, hadde et ulovlig hjelpemiddel tilgjengelig under prøvingen, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 (2).

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med gjennomføring av skoleeksamen. Etter nemndas vurdering er det klart at klageren har vært bevisst på at merknadene var tilgjengelige i Lovdata i eksamensmodus under gjennomføringen av eksamen. For nemnda fremstår klagerens bruk av ulovlige merknader i Lovdata av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har

innarbeider merknadene. Med andre ord utelukker måten klageren har innarbeidet sine merknader i Lovdata, og omfanget, at fuskehandlingen kan ha skjedd ved uaktsomhet.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at h̄n har skrevet egne notater i eksamensmodusen i Lovdata i forbindelse med forberedelser til skoleeksamen, og at h̄n glemte som følge av stress. Nemnda fester ikke lit til denne forklaringen og viser til måten innarbeidelsene er gjort på.

Felles klagenemnd finner at det subjektive vilkåret for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7(1) og § 4-8(3) er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt å frata retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved HINN har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at en utestengelse vil ramme klageren uforholdsmessig hardt, da dette medfører at klageren vil bli forsinket i sitt studieløp da UIA [REDACTED]. Nemnda mener imidlertid at dette er en påregnelig følge av fuskehandlingen.

Videre har nemnda merket seg anførselene fra klageren advokat om at h̄n grunnet personlige utfordringer har er [REDACTED]. Nemnda peker på at andre deler av regelverket tar høyde for at det kan oppstå vanskelige situasjoner i studentenes privatliv. De kan blant annet søke om ekstra tid, utsettelse av eksamen eller gjentak dersom de kommer i en vanskelig situasjon opp mot eksamen. Slike forhold kan etter nemndas syn ikke unnskyldte brudd på reglene om fusk.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 8 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 12,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UIA.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 15.03.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 15.03.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder i sak 155/22, om annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 22.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.